

Peleg's Day of Rage - Is this the way to disagree or a massive Chilul Hashem?

Show# 141 | October 28th 2017

משנה מסכת יבמות דף יג עמוד ב

אע"פ שאלו אוסרים ואלו מתירין, אלו פוסלין ואלו מכשירין, לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מב"ה, ולא בית הלל מבית שמאי. כל הטהרות והטמאות שהיו אלו מטהרים ואלו מטמאין, לא נמנעו עושין טהרות אלו על גבי אלו.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף יד עמוד ב

ת"ש: אף על פי שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות, ובאחיות, בגט ישן, ובספק אשת איש, ובמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדק, בכסף ובשוה כסף, בפרוטה ובשוה פרוטה, לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מבית הלל, ולא ב"ה מבית שמאי, ללמדך, שחיבה וריעות נוהגים זה בזה, לקיים מה שנאמר: האמת והשלום אהבו.

ספר יערות דבש - חלק שני - דרוש ח

והנה יש לדייק באמרו איזו היא מחלוקת שהיא לש"ש, ומה שאלה הרבה מחלוקות שהם לש"ש, וגם קשה הדיוקים, דקאמר כגון מחלוקת שמאי והלל משמע הא זולת דוגמא הלזו אינה לש"ש, ואחר כך קאמר שלא לש"ש מחלוקת קרח ועדתו, משמע זולת זה הכל לש"ש, וקשיא אהדדי. אבל בעו"ה כל מחלוקת, תהיה מה שתהיה, היצר הרע מפתה ואומר שהיא לשם שמים, ולמצוה גדולה להכניע בוגדים ולשבר זרוע רמה וכהנה דברים רבים. כללו של דבר אין לך מחלוקת שאין יצר הרע מפתהו ואומר שכל הכונה לשם שמים, וח"ו לומר על מחלוקת שהיא שלא לש"ש, רק א"כ במה יודע איפוא האמת אם היא באמת לשם שמים או לא:

בזאת יודע, אי המחולקים ובעלי ריבות - זולת הדבר שחלקו בו ומנגדים זה לזה - הם אוהבים גמורים בלב נפש, זהו אות שמחלוקתם לשם שמים, אבל אם אויבים ונוטרים שנאה זה לזה על ידי מחלוקת, זהו שלא לשם שמים, ויתיצב השטן בתוכם, וזהו הסימן מסרו לנו חכמי משנה, איזו היא מחלוקת שהיא לש"ש, כי בכל מחלוקת אומרים שהיא לש"ש, אמרו כמחלוקת שמאי והלל, שאהבו זה את זה וכבדו זה את זה הנאהבים ונעימים, זהו אות שמחלוקתם לשם שמים, אבל כמחלוקת קרח ועדתו, שהיו נוטרים איבה ושנאה וכמעט יסקלוהו למשה וכדומה, זוהיא שלא לשם שמים, כי למעלה אהבה ואיש אל אחותו, וזהו לאות נאמן בכל מחלוקת להבין אם היא לשם שמים או לאו:

מה שיום השמיני בעצמו הוא בספק שביעי וז"ב.

ובחידושי אמרתי בשוב קושית הריטב"א דאיך לא ישבו בסוכה הא הוה ספק תורה, דהנה באמת חיוב מצות סוכה הוא בכביצה, והנה הטור כתב בסי' תרל"ט דבלילה הראשונה (חייב) [יוצא] בכזית דכמו דחשוב לענין אכילת יו"ט, ועיין שעה"מ פ"ו ה"ז שהאריך דסעודת יו"ט קובע ע"ש. ולפ"ז נראה לפענ"ד דאם אכלן כזית כזית באופן שלא יצטרפו בכדי אכילת פרס שוב אינו עובר בשמיני ספק שביעי, דבאמת עד כביצה מצי לאכול בלי סוכה, וא"ל דסעודת יו"ט קובע דזה אינו, דממנ"פ אם הוא שמיני שוב א"צ סוכה, וז"ב כשמש. ואם כן יש לומר דמאן דס"ל דלא יתבינן עושין כן ואין אוכלין בפעם אחת רק פחות פחות מכביצה, ואם כן גם ר"ש דלבר מסוכה יתיב הוה עושה כן. ובזה מיושב היטב קושית הנו"ב הנ"ל דלמה שביק דברי רב הונא בר ביזנא וכל גדולי הדור והכריע כרב יהודה בריה דרב שמואל, ולפמ"ש אתי שפיר, דיש לומר דהם אכלו בכביצה ויותר ולכך הוצרכו לישב בסוכה, משא"כ רב יהודה בריה דרב שמואל ודו"ק היטב. והנה התוס' [סוכה מ"ז ע"א ד"ה מיתב] הקשו מלולב דלמה לא תיקנו ליטול בשמיני מספק, והנה באמת גם לי היה קשה, וישבתי דשאני לולב דאינו רק ספק דרבנן דכגבולין אינו רק ביום ראשון לבד, ומצאתי בר"ן שכ"כ, אבל אם נימא דבאיתחזיק איסורא גם בדרבנן אסור ואם כן אין מקום לתירוץ, ועכו"פ בבית הספק שדייק מדברי הר"ן דלא ס"ל דבאיתחזיק איסורא בדרבנן אסור, ולפ"ז הר"ן לשיטתו ודו"ק.

והנה בשמיני עצרת שנת תבר"ך נתחדש לי על מה שהקשיתי על הרש"ל והט"ז דל"ק, דבבין השמשות דאיכא ספק שמא שמיני שוב לא הוה תרתי דסתרי וכמ"ש המהרש"ל בעצמו שפיר יתבינן בסוכה כמו בשמיני, משא"כ בעוד יום גדול כשביעי דהו"ל ודאי שביעי, ומ"מ מקרי אתקצאי דעכ"פ בין השמשות איתקצאי, מיהו יש לפקפק דגם ביה"ש הוה ספק ספיקא דשמא יום של שביעי, מיהו זה אינו דהוה ספק ספיקא משם אחד, וצ"ע בא"ר סי' תרס"ה ודו"ק.

והנה במ"ש ללישנא בתרא נקיט דרבי יוחנן בידך דרב יהודה בריה דרב שילת עביד כוותיה, תמה בנו"כ שם דמה רבותא דרב יהודה בר שמואל נגד ר' ביזנא וכל גדולי הדור דלא עבדי כוותיה, והנראה, עפמ"ש בעירובין [י"ג ע"ב] מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותם מפני ששנו דברי ב"ש ודבריהם, ולא עוד אלא שהקדימו דברי ב"ש, ופירשתי בחידושי עפמ"ש המורה בטעם דכולו זכאי חייב מפני ששכל אנושי (עליו) [עלול] לטעות רק כשבא ע"ד הוויכוח הוא יכול להתברר, ולכך כל שכולם אמרו זכאי ולא בא לוויכוח יוכל להיות שכלם טעו ע"ש, ולכך ב"ש שלא שנו רק דבריהם ולא שנו טעם ב"ה לכך יוכל להיות שטעו, אבל ב"ה שבחנו דברי ב"ש ודבריהם אם כן בא לכלל ויכוח, ולא עוד אלא שהקדימו דברי ב"ש ובחנו טעמם ומצאו שאינו נכון לכך הלכה כמותם, והארכתי בזה, ולכך מכל גדולי הדור אין ראייה שיוכל להיות שלא בחנו דברי מי שכנגדם. אבל רב יהודה בר שמואל שאמר

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נט עמוד א-ב

תנן התם: חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא, רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. וזה הוא תנור של עכנאי. מאי עכנאי? - אמר רב יהודה אמר שמואל: שהקיפו דברים כעכנא זז, וטמאוהו. תנא: באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו. אמר להם: אם הלכה כמותי - חרוב זה יוכיח. נעקר חרוב ממקומו מאה אמה, ואמרי לה: ארבע מאות אמה. אמרו לו: אין מביאין ראייה מן החרוב. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - אמת המים יוכיחו. חזרו אמת המים לאחוריהם. אמרו לו: אין מביאין ראייה מאמת המים. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - כותלי בית המדרש יוכיחו. הטו כותלי בית המדרש ליפול. גער בהם רבי יהושע, אמר להם: אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה - אתם מה טיבכם? לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע, ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר, ועדין מטין ועומדין. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - מן השמים יוכיחו. יצאתה בת קול ואמרה: מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: לא בשמים היא. - מאי לא בשמים היא? - אמר רבי ירמיה: שכבר נתנה תורה מהר סיני, אין אנו משגיחין בבת קול, שכבר כתבת בהר סיני בתורה אחרי רבים להטת. - אשכחיה רבי נתן לאליהו, אמר ליה: מאי עביד קודשא בריך הוא בההיא שעתא? - אמר ליה: קא חייך ואמר נצחוני בני, נצחוני בני. אמרו: אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר רבי אליעזר ושרפום באש, ונמנו עליו וברכוהו. ואמרו: מי ילך ויודיעו? - אמר להם רבי עקיבא: אני אלך, שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו, ונמצא מחריב את כל העולם כולו. מה עשה רבי עקיבא? לבש שחורים, ונתעטף שחורים, וישב לפניו בריחוק ארבע אמות. - אמר לו רבי אליעזר: עקיבא, מה יום מיומים? - אמר לו: רבי, כמדומה לי שחבירים בדילים ממך. - אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו, ונשמט וישב על גבי קרקע. זלגו עיניו דמעות, לקה העולם שלישי בזיתים, ושליש בחטים, ושליש בשעורים. ויש אומרים: אף בצק שבידי אשה טפח. תנא: אך גדול היה באותו היום, שבכל מקום שנתן בו עיניו רבי אליעזר נשרף. ואף רבן גמליאל היה בא בספינה, עמד עליו נחשול לטבעו. אמר: כמדומה לי שאין זה אלא בשביל רבי אליעזר בן הורקנוס. עמד על רגליו ואמר: רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי, ולא לכבוד בית אבא עשיתי, אלא לכבודך, שלא ירבו מחלוקות בישראל. נח הים מזעפו. - אימא שלום דביתהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הואי. מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לרבי אליעזר למיפל על אפיה. ההוא יומא ריש ירחא הוה, ואיחלף לה בין מלא לחסר. איכא דאמרי: אתא עניא וקאי אבבא, אפיקא ליה ריפתא. אשכחתי דנפל על אנפיה, אמרה ליה: קום, קטלית לאחי. אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב. אמר לה: מנא ידעת? אמרה ליה: כך מקובלני מבית אבי אבא: כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה.

משנה מסכת עדויות פרק ה משנה ו

עקביא בן מהללאל העיד ארבעה דברים אמרו לו עקביא חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב בית דין לישראל אמר להן מוטב לי להקרא שוטה כל ימי ולא ליעשות שעה אחת רשע לפני המקום שלא יהיו אומרים בשביל שררה חזר בו הוא היה מטמא שער הפקודה ודם הירוק וחכמים מטהרין הוא היה מתיר שער בכור בעל

מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך שחטו וחכמים אוסרים הוא היה אומר אין משקין לא את הגיורת ולא את שפחה המשוחררת וחכמים אומרים משקין אמרו לו מעשה בכרכמית שפחה משוחררת שהיתה בירושלים והשקוה שמעיה ואבטליון אמר להם דוגמא השקוה ונדוהו ומת בנדויו וסקלו בית דין את ארונו אמר רבי יהודה חס ושלום שעקביא נתנדה שאין עזרה ננעלת בפני כל אדם מישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל ואת מי נדו אליעזר בן חנוך שפקפק בטהרת ידים וכשמת שלחו בית דין והניחו אבן על ארונו מלמד שכל המתנדה ומת בנדויו סוקלין את ארונו:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קל עמוד א

תנו רבנן: במקומו של רבי אליעזר היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל בשבת. במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב. לוי איקלע לבי יוסף רישבא, קריבו ליה רישא דטוותא בחלבא, לא אכל. כי אתא לקמיה דרבי אמר ליה: אמאי לא תשמתינהו? - אמר ליה: אתריה דרבי יהודה בן בתירה הוה, ואמינא: דילמא דרש להו כרבי יוסי הגלילי. דתנן רבי יוסי הגלילי אומר: נאמר לא תאכלו כל נבלה ונאמר לא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה - אסור לבשל בחלב, עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב - תלמוד לומר בחלב אמו - יצא עוף שאין לו חלב אם. אמר רבי יצחק: עיר אחת היתה בארץ ישראל שהיו עושין כרבי אליעזר, והיו מתים בזמן. ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל על המילה, ועל אותה העיר לא גזרה.

שו"ת הר"ן סימן מח

כתבת: ראובן נשא אשה בצרפת שהוא מקום שנהגו שלא לישא שתי נשים מפני חרם רבנו גרשום ז"ל, והנה עתה הוא דר בארץ קשטילה מקום שנהגו לישא שתי נשים, ואמרת שמסתמא קבל עליו החרם של ר"ג כשנשא בצרפת, או אפשר שקבלו בפירוש, ואפ"ה אמרת דנהי שאע"פ שלא קבל עליו כל זמן שדר במדינה נותנין עליו חומרי המקום שדעתו לדור שם כדאיתא בפרק מקום שנהגו [פסחים נ, א] ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין או ממקום שאין עושין למקום שעושין נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם, אפ"ה עתה שהולך למדינה אחרת שאינם נוהגים זה האיסור שם נראה שאע"פ שקבל עליו החרם של רבנו גרשום ז"ל בפירוש שמותר לישא אשה על אשתו אם הוא יכול לזון שתיהן כדין הגמרא בסוף פרק הבא על יבמתוב כי לא יהא חרם רבינו גרשום ז"ל יותר חמור מאיסור דאורייתא כגון מוגרמתא דרב ושמואל דאמרינן בפ"ק דחולין [יח ב] כי סליק רבי זירא אכל מגרומתא דרב ושמואל, ומקשינן ור' זירא לית ליה נותנים עליו חומרי מקום שיצא משם, ומסיק רב אשי אפי' מבבל לארץ ישראל ה"מ היכא דדעתו לחזור ר' זירא אין דעתו לחזור הוה, ובאת לדון מכאן שאף ראובן זה כיון שדעתו להשתקע במקום שנוהגין היתר לישא שתי נשים שיכול לישא אשה אחרת כמנהג המקום שדר בו, אלו דבריך. והם אצלי דברי תימה דמתניתין דפרק מקום שנהגו אינה ענין לנדון שלפנינו כלל, דהתם מיירי במנהג שנהגו אנשי העיר מעצמן ואותן המנהגים הן נקבעין על דרך זה שאדם חשוב בעיר מנהיג איסור בדבר אחד לעשות סייג לתורה ובני עירו נשמעין אליו ונוהגין איסור בדבר ובניהם אחריהם מפני

שראו אבותיהם שהיו נוהגין איסור בדבר אף הן נוהגין איסור כמותם דור אחר דור, וכל מי שבא לאותה העיר ג"כ חייב לנהוג כמנהגם הם מתקנת חכמים, ובכי האי גוונא ודאי מי שיצא משם ואין דעתו לחזור אין נותנים עליו חומרי אותו מקום שיצא משם, אבל בית דין הגדול שהחרים דבר אחד על כל אנשי גלילותיו עליהם ועל זרעם וקבלוהו עליהם, איני רואה מתוך אותה משנה דכל היכא שאחד מבני בניהם מאותם שהחרם היה חל עליו בעודו במקומו שנאמר שמפני שיצא ממקומו יהא מסולק החרם מעליו לפי שחרם זה אין המקום גורם אותו אלא אקרקפתא דגברי רמי, ודקא אמרת שלא יהא חרם רבינו גרשום ז"ל חמור מאיסורא דאורייתא והבאת ראייה ממגרומתא דרב ושמואל, גם זו אינה ענין לנדון דידן כלל משום דרבי זירא הוה סבירא ליה דמגרומתא דרב ושמואל שריא ואעפ"כ כשהיה בבבל היה נוהג איסור בדבר מפני שבני מקום אחד חייבין לנהוג (כמנהג גלילותיהם) [כדברי גדוליהן] ואפילו היכא דרבים חלוקין עליהם כדאמרינן [שבת קל א] במקומו של רבי אליעזר היו כורתים עצים לעשות פחמים (ולעשות) [לעשות] ברזל, וכ"ש כשגדוליהם מחמירים בדבר אחד שאין לאחד מאנשי מקומם להקל בדבר, ומשום הכי אף על גב דהוה סבירא ליה לרבי זירא דמגרומתא דרב ושמואל שריא אפילו הכי כשהיה בבבל היה נוהג בו איסור, אבל כשעלה לארץ ישראל ולא היה דעתו לחזור כיון דאיהו הוה [סבירא] ליה דההיא מגרומתא שריא הרי לו היא בארץ ישראל כהתר גמור, ומה ענין זה לחרם ב"ד הגדול שהחרים על אנשי גלילותיו וקבלוהו עליהם ועל זרעם כדי שנאמר ששינוי המקום יקרע גזר דינו, זו אינה תורה.

שו"ת הריב"ש סימן רעא

ומהר"ם הלוי שהוא דר באשכנז אם יגזור במלכות צרפת יגזור ג"כ בכל ישראל כיון שהוא גוזר חוץ לעירו. ואף חוץ למדינתו ואף חוץ לגלילו. וכ"ש שיש חכמים אחרים בצרפת וביחוד מהר"ר יוחנן נר"ו, והלא בימי חכמי המשנה כשהיה מחלוקת בין החכמים בדבר הוראה כל אחד מהם היה מנהיג בני מקומו כפי סברתו ואף להקל. כדאמרינן בפרק כל הבשר (קט"ז) במקומו של רבי אליעזר היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל. במקומו של רבי יוסי היו אוכלין בשר עוף בחלב. ואף אחר מכאן כשנפסקה הלכה דלא כר' יוסי היו מניחין אותן על מנהגן. כדאמרינן התם לוי איקלע לבי יוסף רישבא. אייתו לקמיה רישא דטווסא בחלבא ולא אכל. ולא אמר להו ולא מידי. כי אתא לקמיה דרבי אמר ליה מ"ט לא תשמתינהו, אמר ליה אתריה דר' יהודה בן בתירא הוה ואמינא דלמא דרש להו כרבי יוסי הגלילי וכו'. וכל שכן שאין לרב אחד לגזור ולאסור במלכות אחרת חוץ לממשלתו דברים המותרין מדין התלמוד. כמו מה שגזר מהר"ם הלוי שלא יתפוש שום רב ישיבה בצרפת אם לא ברשות מהר"ר ישעיה. ומדין התלמוד לא נאסר אף לאחר גזרה אלא בתלמיד בחיי רבו אא"כ נטל רשות מרבו. אבל מי שאין רבו חי ואינו תלמיד ממהר"ר ישעיה למה יגזרו עליו שיטול רשות ממנו, והא ברשות ב"ד קא עביד. דכיון דגמיר רשותא למה ליה למשקל כיון שאינו רבו, וגם ברשות דמצוה ואף חובה דכיון שהגיע להוראה ומונע עצמו ועוצם עיניו מלהורות עליו הכתוב אומר ועצומים כל הרוגיה. וכ"ש אם התלמיד נטל רשות מרבו מובהק שרוב חכמתו ממנו שאין לגזור עליו שילך לארץ אחרת ליטול רשות ממהר"ר ישעיה ולהטריח עליו כל זה הטורח.

בית יוסף חושן משפט סימן יג

ז כתב הרשב"א (בתולדות אדם לרשב"א סימן קד) שאלת ראובן ושמעון שבררו להם עשרה אנשים לראות בדינם הן בדין הן בפשרה ונשבעו שניהם לקיים עליהם כל אשר יגזרו אותם העשרה ואם לא יסכימו לדעת אחת שילכו אחר הרוב כדין תורה ובין כך ובין כך נסתלק אחד מהם ולא רצה להיות עמהם באותה ברירה ולא אומר דעתו באותו ענין תודיעני אם ראובן חייב לקבל מה שאמרו התשעה הנותרים או רובם: תשובה. דבר ברור הוא שכיון שנסתלק אחד מהם נתפרדה חבילה ולא עוד אלא אפילו אמר איני יודע אינם יכולים לגמור הדין על פי תשעה הנותרים שאין הולכים אחר הרוב אלא כשרבו המזכים על המחייבים או המחייבים על המזכים מתוך משא ומתן של כלם אבל כשהמיעוט איננו לא שאלו היה שם אותו האחד שמא היה מראה טעם הפך מה שהסכימו הרוב ויודו הרוב בכך וכן כשהיחיד אומר איני יודע דתנן (סנהדרין כט.) אפילו שנים מחייבין או מזכין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינים וכן אם נסתלק האחד אינם יכולים השנים לחתוך הדין וכמו שאמרו בפרק זה בורר (ל.) גמרו את הדבר מכתב היכי כתבין רבי יוחנן אמר איש פלוני זכאי וכו' מאי בינייהו וכו' עד ולמאן דאמר זכאי משלמי ולימרו ליה אי לאו את בהדן לא סליק דינא ודברים אלו פשוטים הם לענין הדין והוא הדין לפשרה דמאי שנא ואין רוב בכל מקום אלא רוב הבא מתוך הכלל ומתוך משא ומתן אבל רוב הנפרד מן הכלל ודנין או בוצעין לעצמן שלא מתוך משא ומתן עם הכלל או שלא במעמדן לא עשה כלום ע"כ ודוגמת זה כתבתי בסימן י"ח (ס"א ד"ה כתוב) בשם הגהות אשירי (סנהדרין פ"א ס' ו): כתב הרשב"א בתשובה (ח"ה ס' רפט) דעו כי כל שקבלו עליהם הקהל דעות אנשים ארבעה או חמשה או יותר אין הולכים אחר הרוב שאין רוב אלא בבית דין ואם לא הושוו כולם לדעת אחת הרי הנתבע פטור שמעמידים האדם וממונו על חזקתו עד שיודע שהוא חייב וזה דבר ברור ולא עוד אלא אפילו אמרו הקהל שילך אחר הרוב אם הם שקולים הרי הוא פטור ואין אומרים בכיוצא בזה יבואו אחרים ויכריעום שהקהל לא קבלו עליהם דעת המכריעים אלא לדעת ברורים אלו ירדו ולא לדעת אחרים אמנם אם יראה כת אחת מהם דברי המכריעים ויאמנו דבריהם בעיניהם וראו עכשיו בדעתם מה שלא ראו בתחלה בזה ובכיוצא בזה באמת יכולים לעשות כי אין זה דעת המכריעים אלא דעת הברורים שהסכימו עליו עכשיו עכ"ל: וכתב עוד (ח"ג ס' שצז) כל שיש ספק במשמעות התקנה הולכים להקל לנתבע חדא שכל שהוא חוץ מגדר הדין אי אתה יכול להכניסו עד שיהיה ברור וכל שאינו ברור העמידנו על דין התלמוד ועוד שכל המוציא מחבירו עליו הראיה עכ"ל:

שו"ת מהרשד"ם חלק יורה דעה סימן קנג

וקודם כל דברי אני אומר שקושיא זו עומדת לכל העולם דאמרינן בגמ' במס' שבת פ' ר"א דמילה במקומו של ר"א היו כורתין עצים לעשות פחמים לעשות ברזל בשב' במקומו של ר' יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב ואמרי' התם עיר א' היתה בא"י שהיו עושין כר"א והיו מתי' בזמנ' ולא עוד אלא שפעם א' גזרו מלכות הרשעה שמד על ישראל ועל אותה העיר לא גזרה ע"כ ותימה איך אפשר שיעיר א' לבד היו עושים נגד כל ישראל בחלול

שבת דס"ד ביבמות שמפני חומר שבת היה ראוי לחשוב הכל כעיר א' ולא די זה אלא שקבלו שכר על זה כנז' אלא מאי אית לך למימר שגם זה יתיישב כשהיו בעיירות חלוקות א"כ גם אנו נחזור לכללין ששני בתי כנסיות מצויינין נחשבים כל אחד כעיר בפני עצמו וא"ל דאינו מן השם הזה אלא מן הטעם שאמר בגמ' דהני מילי דאזלין בתר רובא היכ' דכי הדדי נינהו אבל ב"ש מחדדי טפי ור' אליעזר שמותי הוא ר"ל מבית שמאי הא ודאי לא נראה כלל שהרי כר' יוסי הגלילי מאי איכא למימר שאפי' ב"ש אמרי העוף עולה עם הגבינה ולא נאכל ובאתריה היו אוכלין א"כ לא כב"ש ולא כב"ה אלא שהאמת שכיון שהיו בשני מקומות היו יכולין אלו לעשות כדברי רבם ואלו כדברי רבם ומ"ה באתריה דר' יוסי היו יכולים לעשות כדברי ר' יוסי הגלילי א"כ איכא למימר שמצות אחרי רבים כו' לא מצוה פסיקתא הוי אלא דוקא כשהדבר כמו בסנהדרין שהיו כלם עומדים במקום אחד ונתועדו על דין אחד יש להם לעשות כדברי הרוב אבל בדבר שלא נתועדו לפלפל יחד יכול כל אחד לעשות במקומו כסברתו וכמ"ש בפירוש הרב כמהר"ר א"מ ז"ל בתשו' הנז'.

פרי חדש סימן תצו סעיף יא

זהו שאמרנו הוא דוק' במנהג שנתפשט כך בעיר ממיל' אבל אם נהגו כן על פי פוסק אחד מארי דההו' אתר' כגון מקומות שנהגו מעשיהם על פי פסקי הרי"ף ומקומות נהגו לעשות מעשיהם על פי חיבור הרמב"ם ז"ל כבר כתב הרשב"א בתשובה סימן רנ"ג שיעשו על פי רבם בין להקל בין להחמיר כמו שמצינו בר"פ ר"א דמילה דבמקומו של ר"א היו כורתין עצים לעשות פחמים לעשות כלי ברזל בשבת במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלים בשר עוף בחלב לוי איקלע לבי יוסף רישב' קריבו ליה ריש' דטווס' בחלב' לא אכל כי אתא לקמיה דרבי אמר ליה אמאי לא תשמתניהו אמר ליה אתריה דרבי יהודה בן בתירא הוה אמינא דילמא דרש להו כרבי יוסי הגלילי דבשר עוף בחלב מותר הרי שלא מיחו בידם חכמים לפי שהם עושין כדברי רבן וסיים הרשב"א ומיהו אם יש אחד חכם וראוי להוראה ורואה ראייה לאסור מה שהם מתירין נוהג בו איסור שאין אלו כרבם ממש דבמקום רבם אילו יעשו שלא כדבריו יקלו בכבוד רבם כו' ואם יש תלמיד חכם ראוי להוראה ורואה דברי המיקל בזה אפשר שיעש' כקולו מפני שהוא מסכים בהוראתו עם המיקל והם רבים כנגד היחיד ע"כ ואני אומ' ודאי שאם הרב של העיר רבו עליו חבריו שיש לו לבטל דעתו ואין לו לעשות כסברתו לא יהא זה הרב גדול מר"ג שהיה נשיא והיו מבטלים דבריו בחייו כדגרסינן בפרק כ"מ כל שהוא מז' המינים רג"א שלש ברכות וחכ"א ברכה א' מעין שלש ומעשה בר"ג והזקנים שהיו מסובין בעלייה ביריחו והביאו לפניהם כותבת ואכלו ונתן ר"ג רשות לר"ע לברך קפץ וברך ר"ע ברכה א' מעין שלש א"ל ר"ג עקיבא עד מתי אתה מכניס ראשך בין המחלוק' א"ל רבי אף על פי שאתה אומר כן וחבירך אומרים כן למדתנו רבינו יחיד ורבים הלכה כרבים ודכוותיה בתוספת' דביצה ואף בניו ובני ביתו כדאית' בריש ברכות יע"ש וידוע הוא מעשה דר"א דפ' הזהב שאף שהוכיחו מן השמים כמותו עמד ר"י על רגליו ואמר אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה אחרי רבים להטות ובפ"ב דיבמות אמרין דאיכ' מ"ד דלא עשו ב"ש כדבריהם וכתבו התוספות דאפילו היכא דב"ש לחומרא היו עושים כב"ה לקולא ואף למאי דאסיקנ' התם דעשו ב"ש כדבריהם היינו טעמא כדאמרין בגמרא דס"ל דכי אזלין בתר רובא היכא דכהדדי נינהו הכא ב"ש מחדדי טפי הא לאו הכי פשיטא דצריך לבטל דעתו מפני דעת רבים וכל זה

כשנשא ונתן עם חבריו בדין אחד ורבו עליו אבל אם יש לו ראייה לסתור דברי הפוסקים והוא חכם מובהק אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות ויעשה על פי סברתו בין לקולא בין לחומר' ואף כנגד הוראת רבו יכול להורות והכי אית' בפרק יש נוחלין דף ק"ל א"ל רבא לרב פפא ולרב הונא בריה דר' יהושע כי אתי פסקא דדינא דידי לקמייכו וחזיתו ביה פירכא לא תקרעוה עד דאייתיהו לקמאי אי אית לי טעמא אמינא לכו ואי לא הדרנא בי לאחר מיתה לא מיקרע תקרעוני' ומגמר נמי לא תגמרו מיניה מקרע לא תקרעוני' דאי הואי התם דילמא הוה אמינ' לכו טעמא מגמר נמי לא תגמרו מיניה דאין לדיין אלא מה שעיניו רואות וכו'.

שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן שנו

והנה ר' הלל בפי' חלק צ"ט ע"א אמר אין משיח לישראל פירש"י אלא הקדוש ברוך הוא בעצמו יגאלם בלי שליח ופי' זה מוכרח הוא דאל"ה אדמקשה לי' רב יוסף מעני רוכב על החמור דיש לדחות דקאי על נחמי' כמ"ש רמב"ן סוף פי' שיר השירים ולא דחאו מדברי זכרי' שיצאו מים חיים מבית ה' וראיה זו כ' הרא"ב בע סוף זכרי' ע"ש אע"כ מזה אין ראיה דודאי גם לר' הלל יש גאולה אלא שאין משיח מלך וגם בזה לית הלכתא כוותי' והאומר אין משיח וקים לי' כרבי הלל הרי הוא כופר בכלל התורה דכיילי אחרי רבים להטות כיון שרבו עליו חכמי ישראל ואמרו דלא כוותי' שוב אין אדם ראוי' להמשך אחריו כמו ע"ד משל במקומו של ר"א הי' כורתים עצים לעשות פחמין לעשות ברזל לצורך מילה ואחר דאיפסקא הלכתא ע"פ רבי' מחכמי ישראל דלא כוותי' העושה כן בשבת בעדים והתרא' סקול יסקל ולא מצי למימר קים לי' כר"א. והא דתני' במס' עדיות למה נישנו דברי היחיד ע"ש מילתא אחריתי כמובן ואין להאריך ועכ"פ הגאולה וביאת המשיח איננה עיקר אבל מי שאינו מודה בו כופר בעיקר של האמנת התורה ודברי נביאים.

קובץ שעורים חלק ב קונטרס דברי סופרים סימן ה אות יז-יח

יז) עכ"פ לשיטת תוס' דהלכה כרבים גם היכא שברור לנו עפ"י ב"ק שהאמת כהמיעוט אתי שפיר מ"ש דבדיינים המיעוט כמי שאינו ואינו דומה לדין הלך אחר הרוב שבכל התורה ואפילו לשיטת הרמב"ם דאין סומכין כלל על ב"ק ונביא כנ"ל ג"כ ניחא דמבואר פ"ק דיבמות בסוגיא דעשו ב"ש כדבריהם אב"א קודם ב"ק מ"ד לא עשו דהא ב"ה רובא ומ"ד עשו כי אזלין בתר רובא היכא דכי הדדי נינהו הכא ב"ש מחדדי טפי ומוכח להדיא דלכו"ע היכא דאזלין בתר רובא אסור להיחיד לעשות כדבריו נגד הרוב ואילו בט' חנויות מוכרות בשר נבילה ואחת מוכרת בשר שחוטה דבנמצא הלך אחר הרוב מי שיודע ומכיר את החתיכה שהיא מהמיעוט אין צריך כלל לחוש להרוב וא"כ מבואר מזה דהלכה כרבים אף היכא שברור לו שאין האמת כדבריהן וכנ"ל לשיטת תוס'.

יח) אלא קשה מהא דאיתא התם במקומו של ר"א היו כורתין עצים לעשות פחמין בשבת וכן במקומו של ר"י הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב ומזה מייתי בגמ' דלא חיישינן ללא תתגודדו וקשה טובה דנהי נמי דליכא לא תתגודדו מ"מ האיך מותר להיחיד לעשות כדבריו נגד הרוב דהא הלכה כרבים ובשלמא מה שב"ש עשו כדבריהן מפרש טעמא משום דמחדדי טפי אבל בר"א ור"י הגלילי לא מצינו הך טעמא ושמא י"ל לפי דברי הרמב"ן הובאו

למעלה [סימן ד' אות ח'] דהא דהיחיד צריך לעשות כהרבים בסנהדרין הוא דוקא היכא שהרבים שמעו את דברי היחיד וטענותיו ולא הסכימו לו אבל קודם ששמעו הרבים את דברי היחיד אסור לו לסמוך על דבריהם להקל כיון שברור לו שאין הדין כדבריהן וא"כ אפשר לומר שר"א עשה כדבריו קודם ששמעו חכמים את טעמו והא דמייתי בגמ' מזה דעשו ב"ש כדבריהם היינו רק דליכא בזה משום לא תתגודדו עיין שם ואף די"ל דהרמב"ן לא אמר אלא שאסור לו לסמוך על דברי הרבים להקל שמא כשישמעו דבריו יודו לו אבל להיפוך לסמוך על דברי עצמו להקל ג"כ אסור שמא לא יודו לו מ"מ אפשר לומר דכל היכא דלא שמעו הרבים את דברי היחיד עדיין לא חל עליו כלל דינא דאחרי רבים להטות דדוקא היכא שנשאו ונתנו יחד הרבים עם המיעוט אז צריך המיעוט לעשות כדברי הרוב אבל קודם המשא ומתן ליכא כלל הך דינא דהלכה כרבים וכמדומני שכן מבואר בקונטרס הסמיכה להרלב"ח בשם שו"ת הרשב"א.

ספר החינוך פרשת אם כסף מצוה עח

(א) לנטות אחרי רבים, והוא כשיפול מחלוקת בין החכמים בדין מדיני התורה כולה, וכמו כן בדין פרטי, כלומר בדין שיהא בין ראובן ושמעון על דרך משל, כשתהיה המחלוקת בין דייני עירם שקצתם דנין לחיוב וקצתם לפטור, לנטות אחר הרוב לעולם, שנאמר [שמות כ"ג, ב'] אחרי רבים להטות, ובביאור אמרו זכרונם לברכה [חולין דף י"א ע"א] רובא דאורייתא.

ובחירת רוב זה לפי הדומה הוא בששני הכיתות החולקות יודעות בחכמת התורה בשוה, שאין לומר שכת חכמים מועטת לא תכריע כת בורים מרובה ואפילו כיוצאי מצרים, אבל בהשוית החכמה או בקרוב הודיעתנו התורה שריבוי הדעות יסכימו לעולם אל האמת יותר מן המיעוט. ובין שיסכימו לאמת או לא יסכימו לפי דעת השומע, הדין נותן שלא נסור מדרך הרוב. ומה שאני אומר כי בחירת הרוב לעולם הוא בששני הכיתות החולקות שוות בחכמת האמת, כי כן נאמר בכל מקום חוץ מן הסנהדרין, שבהם לא נדקדק בהיותם חולקין אי זו כת יודעת יותר אלא לעולם נעשה כדברי הרוב מהם, והטעם לפי שהם היו בחשבון מחוייב מן התורה, והוא כאילו צייתה התורה בפירוש אחר רוב של אלו תעשו כל עניינכם, ועוד שהם כולם היו חכמים גדולים.

ונוהגת בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ונקבות.

ועובר עליה ולא נטה אחריהם, ביטל עשה, ועונשו גדול מאוד, שהוא העמוד שהתורה נסמכת בו.

שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן א

והנה לענין הוראות ותקנות גם ב"ד הגדול דבזה"ז יש לו כל כח ב"ד הגדול שבלשכת הגזית לבד דיני קרבן וחייב מיתה דזקן ממרא אבל איסור זקן ממרא יש, כמפורש בירושלמי פ"ב דע"ז ה"ב שעל היתר השמן שהתירו ר"י נשיאה וב"ד שהיו זמן רב אחר חורבן ביה"מ שלא רצה רב לקבל א"ל שמואל דאנא כתב עליך זקן ממרא

והובא בתוס' ע"ז דף ל"ו ע"א ד"ה אשר אבל א"כ צריך שיהי' ב"ד ואחד מהן הוא שיהי' רק לש"ש כדאיתא ברמב"ם ספכ"ד מסנהדרין על הדין שב"ד בכ"מ ובכ"ז מכין ועונשין הוראת שעה לחזוק הדת צריך שיהי' לש"ש. ולכאורה מ"ש מכל המצות שצריך לעסוק בהם אף שלא לשמה אבל הוא מטעם דשלא לשמה הוא כמו אגרא ושוחד, ודיינא דמקבל אגרא לאו דינא הוא כדכתבו התוס' בכתובות דף פ"ה ע"ב לענין שודא דדייני לר"ת שיכול ליתן למי שירצה הדיין בלא טעם עיין שם וכ"כ הכא לא ניתן אלא לב"ד ושלא לשמה שהוא מצד איזה הנאה לאו ב"ד הוא.

שו"ת הרא"ש כלל כא סימן ט

שלומך יהי נצח החכם רבי יעקב ס"ט בר יצחק ט"ע. הכתב ששלחתי לאותו חסר מוח ואתה ואחר תנוס לו ואם לא יחזור בו אני מתרה בך ואת כל הקהל שינהגו בו נידוי באותו המשוגע יעקב בר משה וירחיקוהו ויבדילוהו מעדת ישראל. כל דבר זה צריך חיזוק שלא יבא כל שוטה חסר דעת לבטל תורת מרע"ה. ואם יעמוד במרדו ולא ינהוג דין מנודה בעצמו אני גוזר עליו במצות אדונינו המלך יר"ה שיתן אלף זוז למושל העיר. ואני גוזר עליך ר"י =רבי יעקב= שתמסור כתבי זה למושל העיר שיגבה ממנו קנס הנזכר. ואם כל זה לא יועיל גוזרני עליך שתודיעני הכל. **ומצוה לנדותו בכל הקהלות ספרד וגם ידונו אותו למות בדין זקן ממרה**, כי אנו חייבין למסור נפשותינו על תורת האלהים ולבער עושה הרעה מקרבינו. ואתה שלום וכ"א =וכל אשר= ל"ש =לך שלום= כנפש ד"ש =דורש שלומך= וטובתך אשר בן ה"ר יחיאל זצ"ל.

חידושי הרמב"ן מסכת בבא מציעא דף נט עמוד ב

ותמהני למה ברכוהו לר' אליעזר הרי לא היה חייב אלא נדוי בלבד שמנדין על כבוד הרב כמו שמצינו בעקביה בן מהללאל (ברכות י"ט א'), וי"ל שכיון שלא רצה לחזור ואמר חרוב ואמת המים וכותלי בית המדרש ומן השמים יוכיחו מחזי להו כאפקירותא שהיה מחזיק במחלוקת יותר מדאי לפיכך ברכוהו, **ואפשר שהם היו אומרים מפי השמועה והוא אומר כך היא בעיני (סנהדרין פ"ח א') לפיכך לא קבלו ממנו כל ראיות שבעולם, ואלו הורה למעשה בזמן הבית היה נעשה זקן ממרא לפיכך החמירו עליו וברכוהו.**

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פה עמוד ב

שבת - דהדקיה באינדרונא ובטליה.

רא"ש מסכת בבא קמא פרק ח סימן ג

שבת דהדקיה באדרונא ובטלו ממלאכתו נותן לו דמי שבתו. ומסתברא דמיירי שהכניסו לחדר וסגרו בתוכו. אבל אם היה כבר בחדר וסגר עליו הפתח גרמא בנזקין הוי כמו פורץ גדר בפני בהמת חבירו ויצאה ונאבדה דאמרין לעיל בפ' הכונס (דף נה ב) דפטור מדיני אדם. ומה לי פורץ גדר ונאבדה ומה לי גודר בפניה ומתה ברעב. וכה"ג כתבו התוס' בפרק אלו הן הנשרפין (דף עז א) גבי כפתוב במקום שסוף חמה לבוא או סוף צינה לבוא דפטורג

שם הביאו ממקום אחר וכפתו שם חייב:

רמב"ם הלכות חובל ומזיק פרק ב הלכה ג

אסרו בחדר נותן לו דמי שבת בלבד, וכן כל כיוצא באלו.

קונטרס דינא דגרמי

כללו של דבר כל שחייב במעשה בידיים לרבנן, חייב בגרמא לר' מאיר, וכל הפטור במעשה ממש לרבנן כגון היזק שאינו ניכר, פטור לר"מ בגרמא והוא הדין במעשה ממש, שלא חייב ר"מ אלא על גורם היזק ואין כאן היזק מאחר שאינו ניכר, ומשום הכי דן את הדין חייב לר' מאיר שאלו גזל כיוסו ממנו ונתנו לחבירו חייב לדברי חכמים, ובגרמא נמי חייב לדברי ר"מ שהגורם מעשה דמי, וכן נמי השורף שטרות של חברו כמי שגזל כיוסו של חברו וחייב אף על פי שהיא גרמא לענין הממון הכתוב בשטר, וכל המפסיד ממנו של חברו ממנו היזק ניכר הוא מאחר שאינו יכול לומר לו הרי שלך לפניך, שהרי שבת חייבה עליו תורה בדהרזקיה באנדרונא ובטליה (ב"ק פ"ה ב') אלמא היזק ניכר הוא, ואי קשיא לרבנן דלא דייני דינא דגרמי היכי מחייב והא גורם הוא לבטלו ממלאכתו וגורם הוא לו שלא ירויח, לא קשיא דכיון דהרזקיה מההיא שעתא הוא דאפסדיה עד דפתח ליה והא אמינא דהיזק ניכר נמי הוא ובין לר"מ ובין לרבנן חייב, וכן המראה דינר לשולחני חייב אף על פי שהוא שוגג וקיימא לן היזק שאינו ניכר בשוגג פטור, ואפשר דאפילו במזיד נמי פטור דמקנסא לא גמרינן וכדכתבינא, אלמא המפסיד ממון מחברו כגון מוחל חוב ושורף וכל דדמי להו, היזק ניכר [הוא] דהא לא מהדר ליה ולא מידי, אבל מי שיכול לומר הרי שלך לפניך אינו ניכר ואין שמו היזק ופטור לכ"ע, ומיהו הגורם נזק ניכר חייב לר"מ בין בשוגג בין במזיד בין באונס שאדם מועד לעולם.

נתיבות המשפט ביאורים סימן כה ס"ק א

ועוד דהא התוס' בגיטין מ"א [ע"א] בד"ה במזיק שעבודו, כתבו דאפילו רבנן דפטרו מדיני דגרמי מחייבי במזיק שעבוד.

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן רי

תשובה לכבוד אהובי מחותני ידידי וחביבי הרב המופלא ומופלג בתורה כבוד מו"ה ליב פישלס נר"ו:

ע"ד קונטרסו אשר שלח אלי אשר העריך מערכה בנדון השאלה שבאה עליו מק"ק לונדון במעשה שאירע שם באחד שחלה בחולי האבן בכיסו והרופאים חתכו כדרכם בעסק רפואה במכה כזו ולא עלתה לו תרופה ומת ונשאלו שם חכמי העיר אם מותר לחתוך בגוף המת במקום הזה כדי לראות במופת שורש המכה הזאת כדי להתלמד מזה בהנהגת הרופאים מכאן ולהבא אם יקרה מקרה כזה שידעו איך יתנהגו בענין החיתוך הצריך לרפואה ושלא להרבות בחיתוך כדי למעט בסכנת החיתוך אם יש בזה איסור משום דאית ביה ניוול ובזיון להמת

הזה או אם מותר משום דאתי מיניה הצלת נפשות להבא להיות מיזרה זהיר במלאכה זו על תכליתה. והמתיר רצה ללמוד מחניטה שמצינו בתורה ביעקב ויוסף וחניטת מלכים במלכי ישראל ואם כי זה היה לכבודם גם זה כבוד המת להיות ריוח והצלה על ידו לצורך העולם. ועוד הביא ראיה מתשובת הרשב"א שהובא ביו"ד סימן שס"ג סעיף ב' בהגה"ה בראובן שצוה לבניו להוליכו למקום קברות אבותיו כו' שמותר ליתן סיד על הבשר למחר העיכול כו' הרי שמפני צורך שעה שצוה להוליכו לקברות אבותיו התיר הרשב"א לפנותו מקברו הראשון והתיר נתינת סיד עליו ק"ו כאן שהוא קודם הקבורה. ע"כ דברי המתיר:

ואלה דברי האוסר שהרי אמרו במס' ב"ב דף קנ"ה ע"א במעשה דבני ברק שאמר ר' עקיבא אי אתם רשאים לנוולו. והחכם המתיר השיב לו דשאני שם שבשביל ממון רצו לנוולו ולכן אמר להם ר"ע שאין רשאים משא"כ כאן שהצורך הוא להצלת נפשות. כל זה הוא הויכוח שהיה שם בלונדון. ומעלתו דחה דברי שניהם בעיני ראיותיהם וכל דברי מעלתו בזה תורה הם ודברים הראוים למי שאמרם כי בודאי החניטה אינה בזיון כלל ואדרבה היא לכבודו וגם נתינת הסיד על המת אינו ניוול ולא בזיון והאריכות בזה ללא צורך וכבר ביאר מעלתו כל הצורך בזה, ודברי האוסר ודאי אם היינו אומרים שיש כאן הצלת נפשות פשיטא שיפה השיב המתיר דבשביל מה שאסר ר"ע לצורך ממון אין ללמוד איסור לצורך נפשות. ומה שהשיב כבוד מעלתו על דברי האוסר ואמר ומטונך שממקום שרצה ללמוד איסור אדרבה משם מוכח היתר שהרי שם /ב"ב/ בדף קנ"ד ע"ב קאמר הש"ס ואלא אי אמרת לקוחות לינוול ולינוול כו' הרי מבואר דמשום פסידא דלקוחות לא משגחינן בניוול המת. והנה באמת יפה השיב מעלתו על חכם האוסר ואמנם לפי שאין אני יודע מי הוא האוסר ואולי צורבא מרבנן הוא דרכי לחפש זכות ואולי כוונתו דמזה יבואר עכ"פ שהיורשים שהם משפחת המת אין רשאים לנוולו אף אם היה להם פסידא בזה כיון שהם קרובים וכן מפורש שם בתוס' בד"ה זוזי יהיבין וכן מפורש בח"מ סי' ק"ז סעיף ב' בהגה"ה דאם הבע"ח הוא קרובו של המת מוחין בידו שלא לעכב קבורת המת בשביל פרעון חובו ומסתמא גם בנדון שלפנינו אי אפשר לעשות דבר בהמת בלתי הסכמת קרוביו והביא החכם האוסר שאין היורשים רשאים להסכים לנוולו:

עוד הביא כבוד מעלתו ראיה מסוגיא דחולין דף י"א ע"ב וכו"ת משום איבוד נשמה דהאי נינווליה כו' הרי דלהציל הרוצח היה מותר לנוול ההרוג וכו"ת דשם ודאי הצלה הוא וכאן ספק הוא שירפאו הרופאים פעם אחרת ע"י כך, שם ג"כ ספק הוא שמא ימצא טריפה ועוד דגם ספק פיקוח נפש דוחה כל איסורין שבתורה חוץ מתלת. והאריך מעלתו בדבר זה. והנה בזה אמינא דלכאורה דברי הגמרא תמוהים דאיך קאמר משום איבוד נשמה דהאי נינווליה דאדרבה ע"י הניוול אנו רוצים להמית הרוצח ואם לא ננוולנו ינצל הרוצח דאמרינן טריפה הרג. ואמנם פירוש הדברים הם כך דאם אתה אומר שלא התירה התורה לנוולו א"כ על כרחך צותה להמיתו בלי בדיקה ולא לחוש כלל לשמא טריפה הרג יותר נכון לומר שהתורה צותה והצילו העדה לחוש שמא טריפה הרג ולא להרגו בלי בדיקה ולינוול שאם התורה התירה לנוולו אין לנו לחוש לניוולו, הא חדא. ועוד דאי אמרינן שלעולם לא יהרג הרוצח בלי בדיקת הנהרג א"כ ניוול זה הוא לכבודו של הנרצח וכל מה שהוא לכבודו אין בו משום ניוול. את כל אלה כתבתי לפי דבריכם שאתם קורים זה פיקוח והצלת נפש. אבל אני תמה הלא אם זה יקרא אפילו ספק

הצלת נפשות א"כ למה לכם כל הפלפול והלא זה הוא דין ערוך ומפורש שאפילו ספק דוחה שבת החמורה ומשנה מפורשת ביומא דף פ"ג וכל ספק נפשות דוחה שבת ושם דף פ"ד ע"ב ולא ספק שבת זו אלא אפילו ספק שבת אחרת ע"ש. ואמנם כ"ז ביש ספק סכנת נפשות לפנינו כגון חולה או נפילת גל, וכן במס' חולין שם גבי רוצח הפיקוח נפש לפנינו וכן אפילו לענין ממון שם במס' ב"ב ההיזק לפנינו אבל בנדון דידן אין כאן שום חולה הצריך לזה רק שרוצים ללמוד חכמה זו אולי יזדמן חולה שיהיה צריך לזה ודאי דלא דחינן משום חששא קלה זו שום איסור תורה או אפילו איסור דרבנן שאם אתה קורא לחששא זו ספק נפשות א"כ יהיה כל מלאכת הרפואות שחיקת ובישול סמנים והכנת כלי איזמל להקזה מותר בשבת שמא יזדמן היום או בלילה חולה שיהיה צורך לזה ולחלק בין חששא לזמן קרוב לחששא לזמן רחוק קשה לחלק. וחלילה להתיר דבר זה ואפילו רופאי האומות אינן עושים נסיון בחכמת הניתוח ע"י שום מת כי אם בהרוגים ע"פ משפט או במי שהסכים בעצמו בחייו לכך ואם אנו ח"ו מקילים בדבר זה א"כ ינתחו כל המתים כדי ללמוד סידור אברים הפנימיים ומהותן כדי שידעו לעשות רפואות להחיים. ולכן האריכות בזה הוא ללא צורך ואין בזה שום צד להתיר. ולדעתי שגגה יצאה מלפני כבוד מעלתו שמייהר להשיב להקל. ואני הנלע"ד כתבתי. דברי הד"ש.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן קנה

כהנים אם מותרים ללמוד רפואה בעה"י י"ט תמוז תשל"ד מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"ר שמעון שוואב שליט"א.

הנה באשר שהדבר הוא פשוט וברור כל כך שאסור לכהן ליטמא למת ומפורסם זה בכל העולם, אשר על כן פשוט וברור שאפילו אם יבואו גדולי עולם ויאמרו להקל אין שומעין להם דהא מצינו ביבמות שאף להחמיר לא נשמע אף לגדולי גדולים ביבמות דף ק"ב ע"א אמר רבה א"ר כהנא אמר רב אם יבוא אליהו ויאמר אין חולצין בסנדל אין שומעין שכבר נהגו העם בסנדל, ופשוט שאין הכוונה שיאמר ע"פ נבואה דאף הכרעה קטנה א"א ע"פ נבואה דלא בשמים היא ואלה המצוות שאין נביא רשאי לחדש בדברי תורה אף לא להכרעת מחלוקת א"א זה בנבואה כדאיתא במגילה דף ג' ע"א ולר' יהושע לא הועיל אף הבת קול דהלכה כב"ה כדאיתא ביבמות דף י"ד ע"א, והנביא שאומר דבר בנבואה איזה הכרעה בד"ת מפורש ברמב"ם שהוא נביא השקר, וא"כ בהכרח שהפירוש הוא אם יבוא אליהו ויאמר לנו ע"פ חכמתו וגדולתו בתורה איך שהדין הוא שאין חולצין בסנדל אין שומעין לו מטעם שכבר נהגו בסנדל, ומה שאמר אם יבא אליהו ולא אם יבא חכם אחר שאין חולקין עליו כגון עזרא נראה משום דאליהו הוא יבא להגלות במהרה ולברר המחלוקת ולפשוט הבעיות כדאיתא בסוף עדיות שגם אז אם יאמר אין חולצין בסנדל אין שומעין לו, וכ"ש שלא שייך לסמוך על איזה אדם שמורה להקל בטומאת כהנים מחמת שהם כבר טמאי מת דאין יכולין ליטרה, שלכן אין צורך אף לבדוק מי הוא מחבר הקונטרס הלזה שאף אם היה ת"ח אינו כלום אבל זה גופא מעיד שלא שייך זה המחבר לא לתורה ולא לחכמה אלא גס לבו שאף בהוראה הא ידוע מה שאמרו עליו חז"ל באבות והכא גס לבו לומר דברים שרוצה נגד כללי ההוראה, שלכן היה ברור אצלי שאלו הכהנים שהולכין ללמוד חכמת הרפואה ומטמאין עצמן למתים אם היו רוצין לידע הדין

האמת היו יודעין למי לשאול כי ב"ה ישנם מורי הוראה הראוין להורות כהלכה אלא אין חוששין להאיסור כלל ולהטעות את עצמן שלא יתעוררו בתשובה כלל מצאו איזה קונטרס שעליו סומכין ולא היה בשביל זה למהר להשיב כי טרדותי רבו מכח אנוש כמוני, אבל באשר כבוד ידידי חזק עלי ואולי יש בבני קהלתו עוד כהנים שאחרי שכבר אחדים פרצו קדושת הכהונה נעשה גם להם היתר, תיכף ביום בואי במעון הקיץ אני כותב לחזק ידי כתר"ה ולהודיע שאסור לכהנים ללמוד חכמת הרפואה בבתי ספר שבהמדינות שצריכים ליטמא למתים, ולא יקילו ממה שמצינו מרבתינו הראשונים שהיו כהנים והיו רופאים שהם בכוחותיהם הגדולים למדו כל חכמת הרפואה במסירת כל דבר בעל פה אף בלא שום ראייה והסתכלות במתים ולא נגעו במת מעולם ולא היו באהל אחד עם מתים, אבל בזמננו שא"א זה לכן ודאי אסור. אבל עיינתי בהקונטרס שהוא עצמו ג"כ מסיק שאין להתיר לכהן אף בזמן הזה ליטמא למתים, אבל מתיר מצד אחר דפקוח נפש וזהו שטות והבל שלא ניתן לבר דעת לומר כלל, שאף אם לא היה שום רופא בעולם ליכא חיוב מצד פקוח נפשות ללמוד חכמת הרפואה דהחיוב דפקוח נפש איכא לכל אדם שיציל חברו במה שיכול שאם הוא רופא מחויב להציל חולה מחליו אבל ליכא חיוב שילמוד חכמת הרפואה כדי להציל חולה מחליו, וכמו בצדקה שאם יש לו לאדם ממון מחויב ליתן צדקה אבל ליכא חיוב על האדם לעשות מסחרים ולהתעשר כדי ליתן צדקה, אבל לבד זה וכי חסרים רופאים בעולם ולא שייך אף לטעות בזה שיאמר הכהן ואף ישראל שמניח מללמוד בשביל פקוח נפש שיעשה כשילמוד חכמת הרפואה, שליכא בזה אף מקום לטעות אף לא התנצלות לבטול תורה, ואדרבה מצד אומנות לפרנסה הוא התנצלות לבטול התורה שמתר לסתם אינשי ללמוד איזה אומנות אף שאיכא בזה בטול תורה כדאיתא במנחות (צט), אבל בשביל פקוח נפש ליכא בזה ענין התנצלות לבטול תורה שלא חסר רופאים בעולם, ואדרבה יש לו לחוש אולי לא יתכוין אל האמת ואדרבה יקלקל להחולים, ומכיון שעיקר היתרו הוא על דבר הבל כזה הרי רואה כל אדם שאינו כלום ולא שייך לומר שסומכין עליו. והנני ידו, משה פיינשטיין.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד א

היכי דמי חילול ה' וכו' אביי אמר: כדתניא, ואהבת את ה' אלהיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו! ועליו הכתוב אומר באמר להם עם ה' אלה ומארצו יצאו.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד א

אבל מי שיש חילול השם בידו - אין לו כח בתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר, ולא ביסורין למרק. אלא כולן תולין, ומיתה ממרקת, שנאמר ונגלה באזני ה' צבאות אם יכפר העון הזה לכם עד תמתון.

רמב"ם הלכות שביתת עשור פרק ב הלכה ח

חולה שיש בו סכנה ששאל לאכול ה ביום הכפורים אף על פי שהרופאים הבקיאין אומרין אינו צריך מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר ד"י, אמר החולה איני צריך והרופא אומר צריך מאכילין אותו על פי, והוא שיהיה רופא בקי וכו'. **וברבינו מנוח שם** והוא שיהיה רופא בקי פירוש שאם לא היה בקי אין חוששין לדבריו כלל ובקי ר"ל באותו מקום דהא ובאת אל השופט אשר יהיה בימים ההם כתיב.

משנה ברורה סימן תריח ס"ק א

רופא בקי - פי' בקי באותו מקום. **ושער הציון שם אות א** כן משמע ברמב"ם פרק ב מהלכות שבת, עיין שם, וכן כתב רבנו מנוח בפרק ב מהלכות שביתת עשור, עיין שם.

קובץ תשובות ח"ד סי' כה

סימן כה

תוכחה עד כמה ולהגן על משמר קדושת שבת

ב"ה. ב' אדר א' תשמ"ו

כבוד הרה"ג המפורסם ר"מ מלכה שליט"א
הרב הראשי לאם המושבות פתח תקוה,
אשר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם, יסדוה אנשי חסד יראי אלקים.
ברכה ושלו' רב,

שנאתם לדת. זאת ועוד, מכיון דהחוטאים הם רבים, אין להוכיחם רק פעם אחת. עכתו"ד.

ברם אנא לא ידענא מה ענין מצות תוכחה לכאן. אטו מטרת ההפגנות היא בשביל קיום מצות תוכחה, אתמהא, הלוא הדבר פשוט כביעתא בכוחא, אילו כל אחד היה פוטר את עצמו בקיום מצות תוכחה, כי אז החנויות, התחבורה וכל בתי הקולנוע וכו' היו פועלים בשבת כמעשיהם בחול, ולא היה נשאר מהשבת ח"ו שריד ופליט. המטרה של ההפגנות היא לעצור את מגיפת התפשטות הריסת השבת, וזה מה שנשאר בידי יראי ד' החרדים על דברו, למחות ולהפגין בעד קדושת השבת.

כן ימשיך לשתף פעולה להגן על קדושת השבת וכו' והשם יתברך יתן בלב טועים בינה, להפסיק לקעקע את חומת השבת.

בכבוד רב ובנרכת התורה

יוסף שלו' אלישיב

את מכתב כת"ר קבלתי בצירוף "מאמר בענין השבת", מו"מ בענין ההפגנות שהפגינו אנשי פ"ת החרדים ע"ד ד', נגד הפרצה הנוראה של פתיחת קולנוע היכל בשבת, דבר שלא העיזו לעשות עד כה. ומסקנת כת"ר "שאינן חייבים ולא רשאים להמשיך ולהפגין בערבי שבתות נגד קולנוע היכל".

טעמו ונימוקו, א. לכל דבר יש גבול גם לתוכחה קיים גבול - עד הכאה - עד נזיפה וכולהו התקיימו, לכן מן הדין פטורים מלהפגין.

ב. מצות תוכחה היא רק לעמיתך - שהוא עמך בתו"מ, ומאחר והאנשים מחללים שבת בפרהסיא, אין להוכיחם ואסור להוכיחם. כי בזה אנו מלבים את

ומ"ש כת"ר שע"י ההפגנות אנו גורמים חילול שבת, ע"י שו"ת מהרי"ל דיסקין ז"ל בקו"א סי' קמ"ה שאין לחוש לזה, ואכמ"ל.

והריני חותם בתקוה שכשם שבעבר עמד כת"ר על משמר קדושת השבת ועמד בראש המערכה,

משנה מסכת עדויות פרק ה משנה ז

בשעת מיתתו אמר לבנו בני חזור בך בארבעה דברים שהייתי אומר אמר לו ולמה לא חזרת בך אמר לו אני שמעתי מפי המרובים והם שמעו מפי המרובים אני עמדתי בשמועתי והם עמדו בשמועתן אבל אתה שמעת מפי היחיד ומפי המרובין מוטב להניח דברי היחיד ולאחוז בדברי המרובין אמר לו אבא פקוד עלי לחבירך אמר לו איני מפקיד אמר לו שמא עילה מצאת בי אמר ליה לאו מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך:

Selected emails from our listeners

R' Dovid.

Thanks for an informative and enjoyable show once again. Regarding the show about the Peleg protests, I would like to point your attention to two things that I think might add something of value to the conversation.

R Kook (I think in Einaya, though I could find the source) writes concerning "Machlokes K'machlokes Korach Va'adaso Aino Miskayim" whereas a Machlokes like Hillel and Shammai is Miskayim. He translates the word "Miskayim" literally. By Korach, where only one side, Moshe Rabbeinu, could claim L'sheim Shamayaim, that Machlokes dies out eventually. Kids see through hypocrisy. It is unlikely to transmit a Machlokes trans-generationally in such a case, hence "Aino Miskayim."

But a Machlokes like Hillel and Shammai, where both sides are certainly L'sheim Shamayaim, that Machlokes has the ability to be passed on, and that's often the most dangerous type of Machlokes. In a sense, One can be right ideologically but be wrong for fighting. Learning this way, one doesn't have to come to impugning motives in order to critique. The motives can be the purest, even correct in a sense, and still be terribly damaging.

The second thing is regarding your conversation about "Acharei Rabbim L'hattos", especially regarding Hashkafic matters. Firstly I want mention R Aryeh Kaplan's treatment of this issue in his famous "[age of the universe](#)" address (link).

Secondly, I'm not sure this is a road I would want to go down anyway. If "Acharei Rabbim L'hattos" applies today, then what does that mean for the galactic validity of Bais Yaakov's, secular studies, university, Zionism, age of the universe and a whole host of Hashkafic topics where one can easily show a time period where the majority of the Gedolei Yisroel held one side and a Miyuyt held the other?

As a "moderate" I would certainly hesitate before jumping on the "Yachid V'rabbim" applying today train, given that I know where it can lead...

Eli Nadoff.

P.S. thank you for being so transparent with your show and being open about accepting feedback. It is a sign of intellectual honesty. I really respect what you are doing here.

I was extremely disturbed by the most recent broadcast. The show -supposedly a halachic one maligned the very same Gedolim it aired less than one year ago. Rav Moshe Shternbuch Shlita who was presented then accurately as the Posek Hador suddenly fell out of favor and was 'duped' by terrorists\rodfig etc. How shameful. While I personally follow Rav Ahron Leib I would never Chas V'shalom belittle Gedolim the likes of Rav Shternbuch and Rav Feldman. If this was a discussion around the Shabbos table it would be a regrettable one but unfortunately this was not a conversation in the privacy of one's home rather in the 'presence' of thousands off listeners r"l. What a chutzpa for jonathan to imply that Rav Ahron fell or it's because a relative of his involved. Have you no Yiras Shomayim at all that you would speak lashon hora about Gedolim to the ears of thousands of Frum Yidden?

I hope you take these words to heart as I'm not writing them in anger but out of deep pain at the Bizayon Hatora

Good morning,

As a new listener to your show, I find your program stimulating. Your topics are interesting and I enjoy the exposure to Rabbanim of different colors and flavors. I am by no stretch of the imagination Chasidic or hardline right wing. At the same time however, I find it ironic that in the same segment where you assert that according to Rabbeinu Manoach one has only the leaders of the geographic location because only they truly understand the issues on the ground, and how ridiculous it would be for Rav Steinman to impose segregated sidewalks in Forshay, and how inappropriate it is for rabbanim in America to get involved in the issues in Israel, at the same time you so self-assuredly assert your own opinions on the goings on in Israel as though you truly understand the issues at hand. Lest you dismiss me as one of them, I will just say that what's going on

in Israel churns my stomach, but at the same time I recognize that voicing opinions on this is above my pay grade.

Hatzlacha,

Chaya Pearl

Your program is awesome

Keep on going for many more years to come

Rabbi Moishe Lebovits

KOF-K Kosher Supervision

New Business Development

Regarding the last few show about the Peleg, I had a few comments;

A) As we are talmidim of Rav Shach Zt'l, and by extension Rav Shteinman, we do not support what is the position as defined by Peleg. However;

B) Regarding the effect this has had on the Kiruv movement, from the standpoint of Peleg, this is irrelevant. As noted by the Shach YD 259:12, Chilul Hashem of a non-frum Jew does not have the same stringency (if it applies at all) as opposed to the Chilul Hashem of a non-Jew, particularly when doing something in the realm of Halacha. (As to whether the protests are a Chilul Hashem for non-Jews is a different discussion)

C) Regarding the disagreement, any disrespect for Rav Auerbach should be avoided. R' Reuven Grozovsky in Bayis Hazman (P' 69) wrote regarding the Neturi Karta, (whom at that time were engaged in similar acts, and R' Gifter in 1968 spoke very strongly against their position), although we are opposed to them, do not disrespect them, as they have Gedolei Yisrael whom they listen too. The same can be said for Peleg - although they are a minority (similar to the minority of the Neturei Karta 60 years ago), they are not to be disrespected

D) As americans, we should not be getting involved in this. When the Degel Aguda split

occurred, R' Sherer went to make peace, and came home saying everyone agreed on one thing "R' Sherer- it is none of your business".

Once again, I would like to thank you for discussing various issues both Halachic and Hashkafic in an open forum, (although as a former Talmid of BMG, would prefer more halacha) not shying away from anything. May you be Zoche to be Marbitz Torah for many more years.

Shaul Rivkin

I enjoy your show immensely thank you very much! I recently read Alternative medicine in Halacha and was, quite frankly, surprised by the conclusions both from the perspective of Halacha and the scientific perspective. (I read many of the sources quoted in his book and found many of the authors to be quacks-hardly a reliable source) I was wondering if you could explore this very important topic.

Additionally while I applaud your courage in taking on issues such as molestation etc. I get the feeling that unintentionally the message is conveyed that our system is severely flawed and our Frum community is falling apart at the seams. While there certainly are problems within our community overall our community is thriving with many families living Al Pi Halacha and raising their kids to be Yirei Shomayim etc. and our Yeshivos are producing beautiful Peiros (notwithstanding the fact that there are Yechidim falling through the cracks). Perhaps there is a danger of missing the forest for the trees and the problems should be presented in the proper perspective.

All the best,

An avid listener

Selected audio from our listeners

Machlokes- comments on the show 1 *click here*

Machlokes- comments on the show 2 *click here*

Machlokes- comments on the show 3 *click here*

Machlokes- comments on the show 4 *click here*

Machlokes- comments on the show 5 *click here*

Machlokes- comments on the show 6 *click here*

Machlokes- comments on the show 7 *click here*

Machlokes- comments on the show 8 *click here*

Machlokes- comments on the show 9 *click here*

Machlokes- comments on the show 10 *click here*

Machlokes- comments on the show 11 *click here*

Machlokes- comments on the show 12 *click here*

Machlokes- comments on the show 13 *click here*

Machlokes- comments on the show 14 *click here*

Machlokes- comments on the show 15 *click here*

Machlokes- Reform movement *click here*

Machlokes- Chutzpa against the Roshei Yeshivos *click here*

Machlokes-What is the point *click here*

Constructive criticism *click here*

Cause of all problems- Learn Mussar *click here*

Giyus comments *click here*

Zionists holding back the Geula *click here*

Machlokes- Beis Shamai & Beis Hillel VS Korach *click here*